



**Roinn na Nua-Ghaeilge**  
**An Chéad Bhliain**  
**2024–25**

# Roinn na Nua-Ghaeilge

## An Chéad Bhliain

Míle fáilte romhat!

Is cúis áthais dúinn gur roghnaigh tú an Nua-Ghaeilge mar ábhar ollscoile agus táimid ag súil le bheith ag obair leat agus tú ar thuras intinne agus samhlaíochta trí ghort an chultúir dhúchais, idir shean agus nua. Tá súil againn go mbainfidh tú taitneamh agus tairbhe as do chuid staidéir ar ábhar atá lárnach i gcultúr na hÉireann agus dúshlánach san Eoraip nua.

Féachaimid le mic léinn a oiliúint ar bhealaí éagsúla. Tugaimid **eolas** dóibh ar litríocht agus ar theanga na Gaeilge, ar a stair agus ar a nósanna, ar a hoidhreacht agus ar a bhfuil ar siúl lenár linn féin. Múinimid **labhairt agus scríobh na teanga** dóibh. Tugaimid deis dóibh **scileanna machnaimh agus anailíse** a fhorbairt trí léitheoireacht chúramach a dhéanamh.

Tá sé tábhachtach eolas a chur ar an **leabharlann** go luath. Eagraíonn foireann na leabharlainne turais eolais do lucht na chéad bhliana. Cuireann an fhoireann fáilte roimh cheisteanna i gcónaí.

### **Is í an Ghaeilge féin croílár na Roinne. Is trí Ghaeilge a thugtar léachtaí agus ceardlanna agus is tríthi a dhéantar gnó ar fad na Roinne.**

Moltar duit freastal ar oiread imeachtaí Gaeilge agus is féidir i gcaitheamh na bliana. D'fhéadfá clárú i gCumann Gaelach an choláiste, **Cuallacht Cholm Cille**. D'fhéadfá freastal ar chomhdháil acadúil a chuirimid ar bun gach bliain, san earrach: *Léachtaí Cholm Cille*. Ba chóir éisteacht go rialta le Raidió na Gaeltachta, Raidió na Life, Raidió Fáilte nó Raidió Rí-Rá, agus féachaint ar TG4. Má bhíonn drámaí nó ceolchoirmeacha Gaeilge ar siúl i mBaile Átha Cliath, is maith is fiú dul ann. Is mór is fiú freisin leas a bhaint as <https://snas.ie/>, as [www.nos.ie](http://www.nos.ie), as [www.tuairisc.ie](http://www.tuairisc.ie) agus as na hacmhainní eile Gaeilge atá ar fáil ar líne, na meáin shóisialta ina measc.

Bain úsáid as [www.teanglann.ie](http://www.teanglann.ie), [www.tearma.ie](http://www.tearma.ie) agus [www.focloir.ie](http://www.focloir.ie) agus tú i mbun obair scríofa. Taispeánfar feidhmeanna na suíomh seo sna chéad léachtaí. Tá fáil ar *Gramadach na Gaeilge – an Caighdeán Oifigiúil* ag an nasc seo a leanas. Bainfear úsáid as sna léachtaí teanga: [https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/caighdeanOifigiul/2017/2017-08-03\\_an-caighdean-oifigiuil-2017\\_en.pdf](https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/caighdeanOifigiul/2017/2017-08-03_an-caighdean-oifigiuil-2017_en.pdf)

Breathnaigh ar an suíomh seo a leanas: [www.scriobh.ie](http://www.scriobh.ie). Tá réimse leathan eolais ansin a bhaineann go díreach le scríobh na Gaeilge.

# An Chéad Bhliain: Eolas Ginearálta

## 1. Caithfidh tú freastal ar gach rang de na ranganna seo a leanas:

(a) **Trí léacht sa tseachtain:** Má bhíonn tú as láthair as léacht de bharr tinnis, tabhair teastas dochtúra d'fheidhmeannach Roinn na Gaeilge (Seomra 20) nuair a fhilleann tú ar an Ollscoil. Má bhíonn tú as láthair ar chúis cheart eile, mínigh an scéal do do léachtóir nó do chomhairleoir na chéad bhliana. Ní ghlacfar le teastais ag deireadh an tseimeastair ar fad i bhfad i ndiaidh thréimhse an tinnis.

(b) **Ceardlann teanga in aghaidh na seachtaine:** Cuirfear siollabas na Chéad Bhliana i bhfeidhm sna Ceardlanna seo. Díreofar ar na scileanna teanga agus cumarsáide seo a leanas: an scríbhneoireacht, an chaint, an léamhthuisicint agus an chluastuisicint. Bainfear úsáid as cur chuige na foghlama cumaisc (*'blended learning'*) sna ceardlanna agus beidh trí chuid i gceist leo:

- (i) **obair neamhspleách ar líne** gach seachtain (thart ar 1.5 uair an chloig)
- (ii) **seisiún beo gach seachtain** le do theagascóir agus grúpa beag mac léinn (2 uair an chloig)
- (iii) **tascanna aonair** scríofa agus labhartha (3 thasc gach seimeastar)

Beidh na trí ghné seo den chúrsa **riachtanach**. Coinneofar taifead ar an obair neamhspleách a dhéanfaidh tú ar Moodle, bronnfar marcanna rannpháirtíochta bunaithe ar na seisiúin bheo agus bronnfar marcanna ar na tascanna aonair.

Ní mór duit **clárú** le haghaidh na gceardlann ag tús na bliana. Mura bhfeiceann tú d'ainm ar liostaí na gceardlann, caithfidh tusa an scéal a chur in iúl don Roinn láithreach.

Ní mór duit freastal ar an seisiún beo gach seachtain. Má bhíonn tú as láthair as ceardlann, tá sé tábhachtach go míneoidh tú an scéal do do theagascóir. Sa chás go mbíonn tú tinn, tabhair teastas dochtúra d'fheidhmeannach Roinn na Nua-Ghaeilge (Seomra 20) agus cuir cóip i ríomhphost chuig do theagascóir, ionas nach gcaillfidh tú marcanna.

**Beidh tuilleadh eolais faoi na ceardlanna ar fáil ar leathanach Moodle MC:NG100.**

**Maidir le GACH píosa oibre scríofa nó labhartha a thabharfaidh an mac léinn isteach, ní mór don mhac léinn a c(h)óip phearsanta féin den obair a choinneáil agus a chur ar fáil don Roinn sa chás go n-iarrfaí a leithéid am ar bith.**

### **Bradaíl ('Plagiarism')**

Is ionann bradaíl agus saothar duine eile a chóipeáil, a áireamh nó a thabhairt go díreach gan aitheantas ceart a thabhairt don duine sin. Má leagann aon mhac léinn ábhar scríofa isteach a mbaineann amhras na bradaíola leis, fiosrófar an cás agus déileálfadh an Roinn leis de réir pholasaí na hOllscoile atá leagtha amach ag an láthair seo a leanas:

[https://www.maynoothuniversity.ie/sites/default/files/filefield\\_paths/MU%20Policy%20on%20Plagiarism%20and%20Academic%20Integrity\\_Sept%202022.pdf](https://www.maynoothuniversity.ie/sites/default/files/filefield_paths/MU%20Policy%20on%20Plagiarism%20and%20Academic%20Integrity_Sept%202022.pdf)

## Ionracas Acadúil ('Academic Integrity')

Ní mór do gach mac léinn a bheith cinnte go dtugann siad faoina c(h)uid oibre go macánta. Ba cheart go dtuigfeadh an mac léinn nach cur chuige ionraic é úsáid a bhaint as Intleacht Shaorga ('Artificial Intelligence'). Tá eolas ar fáil ag an láthair seo a leanas ar IS agus Ionracas Acadúil: <https://www.maynoothuniversity.ie/centre-teaching-and-learning/hub/academic-integrity-and-artificial-intelligence>

## 2. Téacsleabhair:

Ní mór go mbainfeadh gach mac léinn úsáid rialta as na leabhair thagartha seo a leanas:

Ó Dónaill, N.            *Foclóir Gaeilge-Béarla* (Baile Átha Cliath)  
De Bhaldráithe, T.    *English Irish Dictionary* (Baile Átha Cliath)  
Tithe an Oireachtais    *Gramadach na Gaeilge — An Caighdeán Oifigiúil*

Tá leagan leictreonach de na téacsanna seo ar fáil ar [www.teanglann.ie](http://www.teanglann.ie) agus ar [https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/caighdeanOifigiul/2017/2017-08-03\\_an-caighdean-oifigiuil-2017\\_en.pdf](https://data.oireachtas.ie/ie/oireachtas/caighdeanOifigiul/2017/2017-08-03_an-caighdean-oifigiuil-2017_en.pdf).

## 3. Comhairleoir:

Má bhíonn aon deacracht agat a bhaineann le cúrsa na Gaeilge, is féidir leat cabhair a fháil ó chomhairleoir na chéad bhliana:

**Comhairleoir (agus Ceann na Roinne)**  
Tracey Ní Mhaonaigh ([tracey.nimhaonaigh@mu.ie](mailto:tracey.nimhaonaigh@mu.ie))

Beidh an comhairleoir ar fáil ar bhonn rialta. Molaimid go láidir go gcuirfeá ar an eolas í mar gheall ar aon chúinsí a chuirfidh isteach ar do chuid oibre. Is féidir coinne faoi leith a shocrú léi ach nóta ríomhphoist a chur chuici.

Seoladh ríomhphoist na Roinne: [nua.ghaeilge@mu.ie](mailto:nua.ghaeilge@mu.ie).

- Seiceáil do chuntas **oifigiúil** ríomhphoist ([...@mumail.ie](mailto:...@mumail.ie)) go rialta – is chuige sin a chuirfear aon teachtaireacht a bhaineas le hobair na Chéad Bhliana.

## 4. Scrúdú cainte, scrúduithe scríofa, agus measúnú leanúnach:

Déantar measúnú ar do chuid oibre ar na bealaí seo a leanas:

- (a) Scrúduithe scríofa agus/nó aistí ag deireadh gach seimeastair.
- (b) Scrúdú cainte ag deireadh Sheimeastar 2.
- (c) Measúnú leanúnach ar a n-áirítear rannpháirtíocht agus tascanna scríofa agus labhartha.  
Is fiú cuid mhaith de mharcanna iomlána na chéad bhliana an measúnú leanúnach – is é sin le rá an obair a dhéantar sa cheardlann – féach 1(b) thuas. Dá bhrí sin ní

mór duit a chinntiú go mbíonn tú i láthair ag na ceardlanna seo.

\*\*Seasann marcanna an mheasúnaithe leanúnaigh san Fhómhar\*\*

**Bítear ag súil le hardchaighdeán Gaeilge i ngach gné den obair scríofa agus labhartha, agus sna scrúduithe.**

Bronnfaidh Roinn na Nua-Gaeilge duaiseanna ar na mic léinn a bhainfidh amach na marcanna is airde i scrúduithe na chéad bhliana.

## 5. An Droichead: Ionad Tacaíochta na Gaeilge

Tá Ionad Tacaíochta ar fáil dóibh siúd atá ag streachailt le gnéithe bunúsacha na teanga scríofa.

Pléifear seo sna léachtaí.

## 6. Eolas breise:

Má bhíonn aon cheist agat i dtaobh rud ar bith nach dtuigeann tú sa leabhrán seo, déan coinne le comhairleoir na Chéad Bhliana (féach 3 thuas).

**Más suim leat bheith i do mhúinteoir Gaeilge, beidh ort bheith in ann fianaise a chur ar fáil don Chomhairle Mhúinteoireachta go bhfuil trí mhí ar a laghad caite agat sa Ghaeltacht. Bíonn ar gach múinteoir clárú leis an gComhairle Mhúinteoireachta, agus ní chlárófar múinteoirí Gaeilge nach gcomhlíonann an riachtanas thuasluaite.**

**Breis eolais ar fáil ag: [www.teachingcouncil.ie](http://www.teachingcouncil.ie)**

## 7. Tacaíochtaí eile:

Má bhíonn aon cheist agat i dtaobh do chláir ná i dtaobh na gconairí éagsúla atá ar fáil duit, déan teagmháil leis na hoifigí seo a leanas:

**The Programme Advisory Office:** (Room 1.17, ground floor Rowan House)

Rphost: [programme.choices@mu.ie](mailto:programme.choices@mu.ie)

Guthán: 01 474 7428

Suíomh: [www.maynoothuniversity.ie/programme-advisory-office](http://www.maynoothuniversity.ie/programme-advisory-office)

**The Experiential Learning Office:** (Room 1.18, ground floor Rowan House)

Rphost: [Aisling.Flynn@mu.ie](mailto:Aisling.Flynn@mu.ie)

Guthán: 01 474 7760

Suíomh: <https://www.maynoothuniversity.ie/experiential-learning-office>

# EOLAS MAIDIR LE LÉACHTAÍ NA CHÉAD BHLIANA

## Seimeastar 1

### NG151 TEANGA AGUS LITRÍOCHT NA GAEILGE 1

Tá dhá chuid i gceist leis an modúl seo: i) An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 1, agus ii) Léamh na Litríochta 1.

#### i) An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 1

Cúrsa ar ghramadach agus ar chruinneas sa Ghaeilge scríofa. Déanfar cleachtaí ar scríobh na teanga sna léachtaí agus díreofar ar na scileanna teanga agus cumarsáide seo a leanas sna ceardlanna: an scríbhneoireacht, an chaint, an léamhthuiscint agus an chluastuiscint.

**2 léacht** in aghaidh na seachtaine.

**Ceardlann** teanga in aghaidh na seachtaine, a mbeidh obair neamhspleách agus seisiún beo i gceist léi

#### Leabhair Thagartha:

De Bhaldraithe, Tomás (1959) *English-Irish Dictionary* (Oifig an tSoláthair).

Mac Murchaidh, Ciarán (2016) *Cruinnscriobh na Gaeilge*. (Cois Life: Baile Átha Cliath)

Ó Dónaill, Éamonn (2016) *Gramadach gan Stró!* (Gaelchultúr Teoranta).

Ó Dónaill, Niall [eag.] (1977) *Foclóir Gaeilge-Béarla* (Oifig an tSoláthair).

Tithe an Oireachtais (2017) *Gramadach na Gaeilge — An Caighdeán Oifigiúil* (Baile Átha Cliath).

## ii) Léamh na Litríochta 1

**Léacht amháin** in aghaidh na seachtaine.

Sa chuid seo den chúrsa tabharfar 6 léacht ar thábhacht agus ar oidhreacht na Gaeilge, mar aon le 6 léacht ar an scéalaíocht dúchais, idir scéalta Rúraíochta agus scéalta Fiannaíochta.

### Scéalaíocht Dúchais

Léifear agus pléifear scéalta a bhaineann le beirt mhórlaochra na tíre seo, Cú Chulainn agus Fionn Mac Cumhaill, sa chéad chuid den chúrsa. Tabharfar 3 léacht ar Chú Chulainn agus cuid de na scéalta Rúraíochta a bhaineann leis, agus 3 léacht ar Fhionn Mac Cumhaill agus na scéalta Fiannaíochta a phléann lena óige. Déanfar codarsnacht agus comparáid idir na laochra, agus pléifear téamaí agus cúrsaí stíle sna scéalta chomh maith.

**Téacsleabhair:** Cuirfear téacsanna ar fáil le linn an chúrsa.

**Leabhar Tagartha:** Williams, J.E. Caerwyn & Ní Mhuiríosa, Máirín, *Traidisiún Liteartha na nGael*, An Clóchomhar 1985 (1979).

Sonrófar leabhair thagartha eile le linn an chúrsa.

## MEASÚNÚ NG151

- (a) Measúnú leanúnach ar a n-áirítear rannpháirtíocht sna ceardlanna teanga agus tascanna scríofa agus labhartha.
- (b) Deireadh an chúrsa:
  - a. Scrúdú scríofa teanga
  - b. Scrúdú scríofa agus/nó aistí litríochta.

### **NB**

**Le pas a fháil sa mhodúl seo, caithfidh an mac léinn 40%, ar a laghad, a fháil: ní féidir pas trí chúiteamh a fháil.**

Toisc gur den riachtanas é go sroichfeadh mic léinn íoschaighdeán sa Ghaeilge scríofa, tá **coinníoll modúil** ag baint leis an modúl seo (NG151). Ní mór do mhic léinn 40%, ar a laghad, a bhaint amach agus sciar na litríochta agus sciar na gramadaí curtha le chéile. Bronnfar 35% ar mhac léinn ar bith nach gcomhlíonfaidh an coinníoll seo.

[As it is vital that students meet a minimum competency standard in written Irish, there is a **module condition** in this module (NG151). Students must achieve a mark of at least 40% across the literature and grammar components of the assessment. If this condition is not met the module result is capped at 35%.]



## Seimeastar 2

NG152

### TEANGA AGUS LITRÍOCHT NA GAEILGE 2

Arís, tá dhá chuid i gceist leis an modúl seo: i) An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 2, agus ii) Léamh na Litríochta 2.

#### i) **An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 2**

**Leabhair thagartha:** Leanfar le téacsanna an chéad seimeastair.

**2 léacht** in aghaidh na seachtaine.

**Ceardlann** teanga in aghaidh na seachtaine, a mbeidh obair neamhspleách agus seisiún beo i gceist léi.

#### ii) **Léamh na Litríochta 2**

Díreofar ar an bhfilíocht agus ar an bpróslitríocht sa chuid seo den mhodúl.

**Léacht amháin** in aghaidh na seachtaine.

Díreofar ar an bhfilíocht sa chéad leath den seimeastar agus ar an bpróslitríocht sa dara leath.

## MEASÚNÚ NG152

- (a) Measúnú leanúnach ar a n-áirítear rannpháirtíocht sna ceardlanna teanga agus tascanna scríofa agus labhartha.
- (b) Scrúdú cainte ag deireadh Sheimeastar 2.
- (c) Deireadh an chúrsa:
  - a. Scrúdú scríofa teanga
  - b. Scrúdú scríofa agus/nó aistí litríochta.

**Sa chás go dteipeann ar mhac léinn sa mhodúl seo ní mór dó/di an scrúdú scríofa AGUS an scrúdú cainte a athdhéanamh san Fhómhar.**

**NB**

**Le pas a fháil sa mhodúl seo, caithfidh an mac léinn 40%, ar a laghad, a fháil: ní féidir pas trí chúiteamh a fháil.**

Toisc gur den riachtanas é go sroichfeadh mic léinn íoschaighdeán sa Ghaeilge scríofa agus labhartha, tá **dhá choinníoll modúil** ag baint leis an modúl seo (NG152). Ní mór do mhic léinn 40%, ar a laghad, a bhaint amach sa pháipéar scrúdaithe, agus 40%, ar a laghad, sa scrúdú cainte. Bronnfar 35% ar mhac léinn ar bith nach gcomhlíonfaidh an **dá** choinníoll seo.

[As it is vital that students meet a minimum competency standard in written and spoken Irish, there are **two module conditions** in this module (NG152). A student must achieve a mark of at least 40% on the examination paper. A student must also achieve a mark of at least 40% in the oral examination. If **either** of these conditions are not met the module result is capped at 35%.]

## Amchlár Léachtaí na Chéad Bhliana

### Seimeastar 1

CÓD	LÁ	AM	LÁTHAIR	CÚRSA
NG151	Máirt	9 a.m.	CH (Halla Callan)	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 1
NG151	Céadaoin	1 i.n.	CH (Halla Callan)	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 1
NG151	Déardaoin	11 a.m.	CH (Halla Callan)	Léamh na Litríochta 1

\*Tá Halla Callan ar an seanchampas

### Seimeastar 2

CÓD	LÁ	AM	LÁTHAIR	CÚRSA
NG152	Máirt	9 a.m.	CH (Halla Callan)	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 2
NG152	Céadaoin	1 i.n.	JHL2	An Ghaeilge Scríofa agus Labhartha 2
NG152	Déardaoin	11 a.m.	CH (Halla Callan)	Léamh na Litríochta 2